

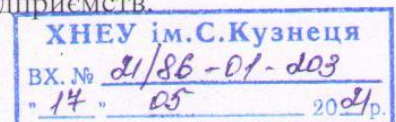
До спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.019
Харківського національного економічного
Університету імені Семена Кузнеця

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук,
професора **Плаксієнка Валерія Яковича**
на дисертаційну роботу **Коптєвої Ольги Вікторівни**
**«Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання
інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств»**, виконану
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 – «Управління та адміністрування»
зі спеціальності 071 – «Облік і оподаткування».

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

У сучасних умовах господарювання інноваційна діяльність є рушійною силою та основою успішного функціонування сільського господарства України. Саме за рахунок інновацій можливо підвищити розвиток даної галузі та забезпечити продовольчу безпеку населення, збільшити виробництво якісної та органічно чистої продукції, захистити навколишнє середовище та підвищити економічну конкурентоспроможність. В даному контексті досить важливим є питання підвищення інноваційної активності сільськогосподарських підприємств та надання належної підтримки з боку держави. Що, в свою чергу, може бути досягнуто за рахунок формування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Не менш важливим залишається питання підвищення рівня інформаційного (в т. ч. обліково-аналітичного) забезпечення, з метою ефективного управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Запровадження раціональних та дієвих заходів податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств обумовлює потребу в оцінюванні рівня інноваційної сприйнятливості сільськогосподарських підприємств з метою виявлення інноваційних можливостей та готовності до впровадження інновацій; організації податкового обліку, аналізу та адміністрування діяльності сільськогосподарських підприємств; організації обліково-аналітичного забезпечення механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності; організації процесу формування звітності за її результатами тощо, що і підтверджує актуальність теми дисертаційної роботи Коптевої Ольги Вікторівни.

Подана до розгляду дисертація присвячена вирішенню актуального науково-практичного завдання щодо подальшого розвитку теоретичних положень, розробки методичних підходів та відповідних практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Актуальність роботи підтверджується також її зв'язком з науковими дослідженнями Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за темою «Розробка адаптивних облікових механізмів в системі когнітивного управління інноваційною діяльністю підприємства» (номер державної реєстрації 0119U103166), в межах якої автором обґрунтовано теоретичні, методичні та науково-прикладні аспекти функціонування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків і пропозицій, сформульованих у дисертаційній роботі Коптевої О. В. підтверджується використанням великої інформаційної бази за темою

дисертації, в т. ч. офіційних статистичних даних, нормативно-правових актів, які стосуються регулювання інноваційної діяльності, податкового законодавства, наукових посібників та монографій, достатньої кількості наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, інтернет-джерел. Теоретико-методичне підґрунтя роботи дозволило автору забезпечити достатній рівень обґрунтованості наукових положень, результатів, висновків та пропозицій. Матеріали дисертації викладені в логічній послідовності і відображають зміст та результати наукових досліджень. Загальний обсяг дисертації – 254 сторінки друкованого тексту. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 199 найменувань. Дисертаційна робота містить 23 таблиці, 47 рисунків та 12 додатків.

Об'єкт, предмет та мета роботи логічно окреслюють поле дослідження. Отримані у дисертації висновки та розроблені рекомендації є достатньо обґрунтованими, що підтверджується апробацією основних положень. Викладений матеріал у роботі має завершену структуру та логіку за рахунок послідовного викладення думок автора дисертації. Визначені положення дозволяють позитивно охарактеризувати дисертаційну роботу щодо наукового рівня, достовірності результатів аналізу, доцільності висунутих положень до захисту.

Отже, є підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, які викладені у дисертаційній роботі, є обґрунтованими та достовірними.

3. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження

В дисертаційній роботі Коптевої О. В. сформульовано і достатньо обґрунтовано ряд теоретичних, методичних та практичних аспектів щодо функціонування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств та

формування належного обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Проведений аналіз дисертаційної роботи дозволяє підтвердити наявність елементів наукової новизни, які викладені конкретно, послідовно та системно. Основні наукові результати дослідження, які характеризують новизну, полягають у наступному:

удосконалено технологію обліково-аналітичного забезпечення механізму стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, відмінність якої полягає у врахуванні інформаційних запитів щодо інноваційних ресурсів, можливостей та готовності сільськогосподарського підприємства до здійснення інноваційної діяльності в з боку суб'єктів зовнішнього середовища. Це дозволить підприємствам формувати волюнтативну звітність з інноваційної діяльності та здійснювати координацію їх участі у міжнародних проектах підтримки інноваційного розвитку сільського господарства (сс. 128-134, 185-190);

удосконалено методичний підхід до організації податкового обліку, аналізу та адміністрування діяльності сільськогосподарських підприємств, відмінність якого полягає у деталізації облікової інформації щодо здійснення інноваційної діяльності на сільськогосподарських підприємствах та супроводу аналітичних інструментів управління такою діяльністю. Його впровадження стане ваговим важелем впливу на прийняття управлінських рішень в рамках податкового стимулювання та оптимізації податкового навантаження в умовах обмеженості бюджетного фінансування (сс. 165-179);

удосконалено методичний підхід до оцінки і аналізу інноваційної сприйнятливості сільськогосподарських підприємств, відмінність якого полягає у кількісному врахуванні сукупності персонально-психологічних чинників інноваційних змін. Такий підхід дозволить обґрунтовувати компаративні висновки при прийнятті рішень щодо податкового стимулювання інноваційної діяльності (сс. 89-100);

набуло подальшого розвитку трактування економічної сутності понять «податковий стимул» та «податкове стимулювання», а також комплекс похідних понять, що створить теоретичну базу для зміни пріоритетів у напрямку інноваційних проєктів, що сприятимуть отриманню позитивних результатів для національних систем. Використання модернізованого понятійного апарату дозволить застосовувати багатокритеріальну систему відбору інноваційних проєктів на різних рівнях управління (сс. 69-80);

набули подальшого розвитку концептуальні засади організації обліково-аналітичного забезпечення механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності, відмінність яких полягає у врахуванні різноспрямованості та емерджентності інформаційних потоків, що виникають в ході реалізації інноваційних проєктів. Впровадження цих засад дозволить підвищити якість інформаційних ресурсів та спростити їх розподіл між ланками управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств (сс. 152-164).

4. Теоретичне цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність отриманих наукових результатів полягає у розвитку теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій, спрямованих на збагачення економічної науки у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування. Розвиток теоретичного підґрунтя, удосконалення методичного підходу до оцінювання інноваційної сприйнятливості сільськогосподарських підприємств, методичних положень щодо організації комунікації у внутрішньому та зовнішньому інформаційних середовищах інноваційних процесів та розробці методичних рекомендацій щодо організації процесу формування звітності за результатами інноваційної діяльності дозволяють зробити висновок про те, що проведене дослідження має важливе науково-практичне значення. Практична апробація отриманих науково-практичних результатів підтверджуються їх упровадженням у

діяльність селянських (фермерських) господарств, зокрема: СФГ «Аліна» (довідка № 15 від 25.09.2020 р.); СФГ «Кайрос» (довідка № 2020-10/7 від 07.10.2020 р.); ФГ «Комсомольське» (довідка № 8/6 від 10.08.2020 р.); СФГ «Наталі» (довідка № 9/1 від 01.09.2020 р.). Практична цінність результатів доведена і їх впровадженням у навчальний процес ХНЕУ ім. С. Кузнеця (довідка № 20/86-34-177/1 від 07.12.2020 р.).

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Результати дослідження були оприлюднені у 13 наукових працях, з яких: 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу (Чеська Республіка); 1 стаття у зарубіжній колективній монографії, 5 статей у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; 7 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових та науково-практичних конференціях. Загальний обсяг опублікованих праць за темою дисертації становить 6,35 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 4,86 ум.-друк. арк. У процесі оприлюднення наукових результатів було дотримано вимоги пунктів 9, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а також Наказу МОН від 23.09.2019 № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», що підтверджує достатність публікацій.

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Виклад матеріалу роботи здійснено у науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності, що сприяє достатньому сприйняттю викладених матеріалів

дослідження. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

В тексті дисертаційної роботи та у наукових працях, опублікованих за темою дослідження, не виявлено ознак порушення академічної доброчесності. Використання поглядів інших авторів та цитування джерел мають відповідні посилання на список використаних джерел.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи достатньо високий рівень розробки теоретичних і методичних положень, практичних розробок, обґрунтованість наукових висновків і пропозицій, викладених у дисертаційній роботі, слід відзначити наявність деяких дискусійних моментів.

7.1. Частина назви підрозділу 1.1. «Сутність та значення аграрного сектору для розвитку національної економіки України» стосовно сутності цього сектору дещо широка і виходить за межі завдань дослідження. У першій частині цього підрозділу розкривається сутність агробізнесу та структура АПК. Доцільно було б назвати цей підрозділ «Сутність та значення новацій в аграрному секторі економіки України».

7.2. При аналізі основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств за 2015-2019 рр. автором не враховано інфляційні процеси (стор. 32, табл.1.1).

7.3. Виходячи з матеріалу, викладеного у підрозділі 1.2. «Організаційно-економічний механізм активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств», доцільно було б назвати його як «Сутність, особливості та класифікація інновацій у функціонуванні організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств».

7.4. На сторінці 116 роботи автором згадується оперативність «ведення податкового обліку, підвищення його прозорості і достовірності». Аналогічне

твердження зустрічається і на сторінках 128, 132, 136 та ін. З 2011 року відбулась інтеграція фінансового і податкового обліку, а за освітніми стандартами у відповідних ОПП виділяється дисципліна «Облік в оподаткуванні». Тому згадування окремого виду податкового обліку вважаємо недоречним.

7.5. При викладенні удосконаленої технології обліково-аналітичного забезпечення механізму стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на сторінці 130 (рис. 2.18) автором визначені функції концептуальної моделі такого забезпечення: інформаційна, облікова, аналітична та контрольна. На наш погляд, визначені концептуальною моделлю функції є лише її складовою частиною, а самі функції притаманні всьому обліково-аналітичному забезпеченню механізму стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

7.6. При визначенні системи рахунків, які використовуються більшістю підприємств для обліку інноваційних витрат – 15, 23, 39, 91, 94 (сс. 137-138), автором не включено до неї рахунок 92 «Адміністративні витрати», частина яких стосується інноваційної діяльності» винагороди за професійні послуги, амортизація нематеріальних активів, податки та збори, передбачені законодавством, та інше. Де ж на думку автора обліковуються витрати на інновації в менеджменті? Хоча на стор. 140 роботи в таблиці 2.15 цей рахунок вже пропонується.

7.7. За досить високої теоретичної і логічної обґрунтованості концептуальних засад організації обліково-аналітичного забезпечення механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності у підрозділі 3.1. «Методичні підходи до формування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств» (сс. 151-165) автором не наводяться конкретні розрахунки чи можливі резерви підвищення результатів діяльності підприємств без залучення додаткових джерел фінансування саме за рахунок податкової оптимізації.

7.8. На рис. 3.6 та в описі до нього (сс. 171-172) не дається розшифрування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств (W_1 – W_5), що ускладнює розуміння суті взаємозв'язку відповідних інформаційних потоків.

7.9. Зустрічаються деякі стилістичні помилки. Зокрема, застосовуються неприйнятні українській мові вислови: направлене – замість спрямоване, приведено – наведено, обумовлено – зумовлено, наглядним – наочним, заінтересованості – зацікавленості і т.ін.

8. Загальний висновок

Дисертація Коптевої Ольги Вікторівни «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств», є завершеною кваліфікаційною працею, виконана на високому науковому рівні, містить теоретичні положення, методичні підходи і практичні рекомендації, які у сукупності дозволяють удосконалити організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Наукові статті та інші публікації Коптевої О. В. відображають положення отриманої здобувачем наукової новизни. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані тільки ті ідеї, положення та розрахунки, які є результатом особистих наукових пошуків. Основні положення та результати дослідження доповідалися й одержали схвалення на всеукраїнських та міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, крім того, впроваджені в практичну діяльність чотирьох підприємств, що підтверджує практичну значимість роботи.

Дисертаційне дослідження за змістом відповідає спеціальності 071 «Облік і оподаткування», а за якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Обрана тема дисертаційної роботи є актуальною і необхідним чином розкритою; поставлену мету досягнуто, а завдання виконано.

Таким чином, на підставі аналізу дисертації та публікацій Коптевої Ольги Вікторівни можна зробити висновок, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному і методичному рівні, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме пунктам 9, 10, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри бухгалтерського обліку

та економічного контролю Полтавської

державної аграрної академії

доктор економічних наук, професор

Валерій Плаксієнко

